

Af *Hagen Hagensen* (KF) til udenrigsministeren (27/5 77):

»Ager den danske regering at protestere mod Moçambiques brug af genopdragelseslejre til internering af det marxistiske regimes modstandere?«

(Spm. nr. 241).

Begrundelse.

De oplysninger, der tidligere har været fremme om Frelimoregeringens brug af genopdragelseslejre, bekræftes 27. maj i en reportage fra Ritzaus Bureaus udsendte medarbejder Jesper Søe. Af beskrivelsen fremgår, at der er tale om lejre, der kan sammenlignes med de kz-lejre, hvori det nazistiske styre i Tyskland efter magtovertagelsen i 1933 anbragte sine modstandere med en dagligdag præget af militær eksercits, fysisk arbejde, spartansk livsførelse og revolutionær opdragelse. Det fremgår af reportagen, at der blandt de mange tusinde fanger i disse lejre findes udbyttere, tvivlende intellektuelle, direkte modstandere af det nye styre, forrædere inden for Frelimo og alle kategorier af reaktionære samt egentlige kriminelle. Det fremgår, at børn fra 15 års alderen er blevet anbragt i disse lejre, fordi de havde givet udtryk for en afvigende holdning, og der fortælles om en 40-årig mand, der så ti år ældre ud efter ét år i en af disse lejre.

I betragtning af, at den danske regering plejer venskabelig omgang med den regering, der har indrettet disse koncentrationslejre, og bl. a. har modtaget præsident Samora Machel på officielt besøg og nylig søgt øget støtte til Moçambique (70 mill. kr. ekstra), mener jeg ikke, regeringen kan tillade sig at ignorere de oplysninger, der nu foreligger om styrets karakter og de midler, det tager i anvendelse for at bevare magten.

Udenrigsminister *K. B. Andersens* svar (7/6 77):

Som nævnt i mit svar på hr. Hagen Hagensens spørgsmål nr. 207 af 18. maj 1977 har Danmark ikke nogen fast repræsentation i Moçambique, men på baggrund af de oplysninger, udenrigsministeriet har indhentet fra den danske chargé d'affaires i Dar-es-Salaam, kan jeg give følgende oplysninger:

Umiddelbart efter uafhængigheden indledte den nye Frelimoregering en kampagne mod kriminalitet, prostitution og lignende sociale fænomener, der havde udviklet sig og angive-

ligt floreret under kolonistyret. Ikke mindst prostitution var et meget udbredt fænomen i havnebyerne Maputo og Beira og i de kystområder, hvor den hvide befolkning fra Sydafrika og Sydrhodesia tog på ferie.

Kriminelle, såvel de allerede domfældte og fængslede som de nye tilfælde, og de prostituerede sendtes til visse »genopdragelseslejre« i provinserne, hvor de dels gennem deltagelse i landbrugsarbejde, dels gennem holdningspåvirkning fra Frelimos instruktører skulle resocialiseres for at kunne indgå som et naturligt element i udviklingen af den nye stat, der måtte have andre værdinormer og samværsnormer, end kolonien havde haft.

Ifølge det dengang fremkomne blev f. eks. også de soldater og officerer, der deltog i det mislykkede kupforsøg i december 1975, sendt til disse genopdragelseslejre.

Der finder således dels en resocialiserings- og uddannelsesvirksomhed sted i disse lejre, dels givetvis en vis meningspåvirkning, idet et af formålene som sagt er at ændre livsnormerne fra det koloniale til det nye systems. Ligeledes vil fysisk arbejde ikke mindst med henblik på produktion af fødevarer til dækning af lejrenes eget forbrug være en væsentlig del af beskæftigelsen, ligesom den er det for hovedparten af befolkningen i resten af det moçambikanske samfund. Sammenfaldende med levevilkårene i mange af Moçambiques provinser, især de uhyre fattige og lidet udviklede provinser nordpå – de oprindeligt befriede områder – vil livsførelsen i lejrene naturnødvendigt være spartansk i sammenligning med livsførelsen i de af portugiserne relativt højt udviklede bycentre.

Udenrigsministeriet har ikke kendskab hverken til antallet af personer, der måtte være placeret for kortere eller længere tid i disse lejre, eller til antallet og størrelsen af lejrene. Ligeledes er man uden kendskab til, hvilket klientel de eventuelt måtte blive brugt til foruden de ovennævnte kriminelle.

Lad mig hertil føje, at der i et land som Moçambique, der opnår uafhængighed efter i århundreder at have været undergivet portugisisk kolonistyre, naturligvis vil være mange overgangsproblemer.

Endelig bør man nok ikke overse, at Moçambique i dag for en del af landets vedkommende – grænseområderne til Zimbabwe – befinder sig i en form for krigstilstand, ikke mindst efter de seneste militære indfald af rhodesiske trop-